7-a JARO, N-o 357/58

LEIPZIG, 13. / 8. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. – GVIDANTO: E. Lanti. – SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. – ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

LA FONTO DE SENLABORECO

Terura fantomo travagas la mondon. Ĉie kreskas la armeo el senlaboruloj; pli k pli malaperas la espero solvi tiun ĉi problemon k reakiri okupon por la plimulto de l' senlaboriĝintoj.

En Usono oni nombras ok milionojn da senlaboruloj, en Germanio kvin milionojn, inkluzive familianoj preskaŭ kvarono de l' tuta loĝantaro. La nombro de l' britaj senlaboruloj estas du ĝis tri milionoj, k por la tuta mondo taksas la Internacia Labor-Oficejo ilian nombron je 40 milionoj. Sed estas eĉ dubinde, ĉu tiu cifero sufiĉas; ĝi ja enhavas nur la oficiale taksitajn ciferojn. Jam en Usono, lando de plej detala ekonomia statistiko, ekzistas pri la senlaboruloj nur neprecizaj taksoj inter tri k ok milionoj. Kaj nur por Ĉinio Kuo Ŝien-jen taksas la koncernan nombron je 15 milionoj.

*

"Kial tia mizero, kial senlaboreco?" Ĉi tiu demando sin trudas al ĉiu. Des pli ankoraŭ jena demando: "Kiel ni povas forigi la senlaborecon? Ĉu estas eble forigi ĝin?"

La pliiĝanta ekonomia krizo vekis tiujn demandojn. Vigla diskuto publika rezultis el tio. Multformaj k tre diversaj estas la proponoj faritaj kiel helpiloj kontraŭ senlaboreco. Sed nur tre malmultaj inter ili estas uzeblaj. Ne sciante eliron, la plej multaj laboristoj staras antaŭ ĉi tiu problemo; k ankaŭ la plej multaj el iliaj gvidantoj.

Solvi problemon oni povas nur tiam, kiam oni konas la fundamentajn kaŭzojn. Sed ĝuste pri tiuj ekzistas la plej diversaj opinioj. Tial oni proponas ankaŭ la plej diversajn rimedojn. Unuj postulas plialtigon de l' efektivaj salajroj aŭ, pli radikale, forigon de l' profito. Aliuj proklamas kiel helpilon kontraŭ senlaboreco la labor-semajnon malpliigendan je kvardek horoj. La ne esprimita espero ĉe tiuj estas, ke la krizo iam finiĝos k ke tiam la problemo estos sensignifa.

Ĉu senlaboreco nur estas fakto de l' ekonomia krizo? Certe ne! Mi konas

La denaskaj enloĝantoj k almigrintoj en la germanaj urbegoj

Montriĝas en tiu ĉi bildo la grandega formigrado el la kamparaj en la urbajn distriktojn dum la periodo de l' kapitalisma disvolviĝo. Inter 10 laboruloj en germanaj urbegoj antaŭ la milito estis nur 3 denaskaj enloĝantoj k 7 almigrintoj

laboristojn, kiuj ne ricevis okupon jam ekde sia profesia ekzameno antaŭ kelkaj jaroj. Ili ridus ironie pri la supra demando. Pri ekonomia scienco ili ja ne scias multe, sed, ke senlaboreco estas daŭra fakto de nia ekonomia sistemo, tion ili sentas per sia propra sorto. Oni demandu la britajn teksistojn aŭ la kamp-laboristojn orient-eŭropajn. Milionoj da tiaj laboristoj ekzistas en la mondo. La Internacia Labor-Oficejo raportas ja pri la senlaboreco, ke ekzistis en jaro 1910 10,8 milionoj da senlaboruloj, fine de l' jaro 1914 — do, jam komence de l' milita "bonstato" ekonomia — 13,2 milionoj k en jaro 1919 eĉ 32,7 milionoj. Ni do ekkonas, ke senlaboreco ekzistas jam ĉiam k ĉie.

Plialtigo de l' efektivaj salajroj certe estas alcelinda postulo. Sed ĝi restas utopio ĉe rezervarmeo de milionoj da senlaboruloj. Plialtigi la efektivajn salajrojn, tio signifas ĉe nunaj cirkonstancoj malplialtigi la profitojn de l' kapitalistoj (ĉu per plialtigo de l' nominalaj salajroj, ĉu per malplialtigo de l' var-prezoj, ĉu per plialtigo de l' impostoj koncernantaj la entreprenistojn, ĉu per malplialtigo de l' lim-impostoj). Kelkaj eĉ postulas kompletan forigon de l' profitoj. Eĉ la unua postulo ne estas efektivigebla: Dum postkuras unu mastron ankoraŭ du laboristoj, ili estas devigataj konsenti ĉian salajron, kian la mastro diktas. La rezervarmeo de l' senlaboruloj estas la baro por la realigo de pli altaj salajroj; ĝi estas la kondiĉo, ke laboristoj povas esti ekspluatataj. El tio rezultas, ke forigo de senlaboreco ne estas ebla en la kapitalista sistemo, ke en tiu, ĉe plej favoraj cirkonstancoj, estas ebla nur ĝia malpliigo. Forigo de senlaboreco signifas forigon de l' kapitalismo!

De kie devenas la rezervarmeo?

En la marksista kalendaro "Socio k Ekonomio" 1930 estis la ĉi-apuda bildo.

Ĉi tiu statistika konstato certigas observon, kiun ni, urbanoj, povas fari pri la propra aŭ konataj familioj. Tion ankaŭ certigas la ("dorso-sakuloj") veturantaj ĉiun matenon de nia urbeto en la proksiman urbegon; k ni povas vidi ilin matene k vespere en la stacidomoj de ĉiuj urbegoj.

La klariga teksto de nia kalendara bildo konstatas: "La troo de l' naskiĝoj en la patriarkaj kamparaj distriktoj estis multege pli granda ol en la industriaj distriktoj . . . Sed la junularo plenkreskinta sur la kamparo ne povas ricevi okupon en la vilaĝoj; ili devas vendi sian laborpovon en la urbo."

Trafe priskribas tion ankaŭ *Damaŝke,* kvankam li konkludas el tio nur sendanĝerajn reformojn. "La 'industria rezerv-armeo' . . . ekzistas k pendas kiel pezo da plumbo sur ĉia evoluado de l' organizita laboristaro. De kie ĝi venas? La faktoj klare respondas: Serĉante okupon ĝi migras en niaj industriaj distriktoj el la orientaj provincoj prusaj, el Polio, tio estas, el distriktoj, en kiuj faras senlaboraj la laboristojn certe ne la superreco de l' industrio, sed la supereco de l' grandaj bienoj. La tero estas la unua kondiĉo por ĉia homa laboro; kie ĝi troviĝas en propraĵo de malmultaj homoj, tie ekzistas viv-eblo nur por difinita nombro da enloĝantoj. Tie la rezerv-armeo naskiĝas ankoraŭ nun."

Laŭ tio la rezervarmeo venas de l' kamparo k ĉefe el la distriktoj de l' tera grandposedo. Tio montras al ni ankaŭ la eventualan kaŭzon. Por certiĝi nin, ni do faru k pruvu jenajn demandojn:

Ĉu la rezervarmeo venas de l' kamparo?

Kio estas ĝia kaŭzo?

LITERATURO:

Germanlingve:

Kuo Shien-yen k *Karl Hinkel:* "4600 jaroj de Ĉinio". Göttingen 1930.

"ISK" n-o 5, majo 1930.

"Leksikono de l' politikaj sciencoj", 4. eld.

Adolf Damaŝke: "La reformo de l' terrajto". Jena 1922.

*

Germanio estis ĝis la mezo de l' pasinta jarcento ĉefe agrikultura lando; jam tiam ĝi havis rezervarmeon, la rezerv-armeon el elmigrintoj al Usono k aliaj transmaraj landoj. Oni taksas la nombron de l' germanaj enmigrintoj en Usono por la tuta jarcento je kvin milionoj. Tra la du havenoj Hamburgo k Bremeno elmigris en la jaroj 1836—1849 66 000, 1850—1870: 360 000 homoj; en Usono enmigris el Germanio en la jaroj 1871—1880: 718 000, 1881—1890: 1 453 000, 1891 ĝis 1900: 544 000 k 1901—1910: 342 000 homoj.

Pri la deveno de tiuj elmigrantoj oni raportas: "La troa loĝantaro, konsiderota por la elmigrado, tute ne havas rektan proporcion al la loĝantara denso . . . En Prusio, ekzemple, la plej maldense loĝata provinco Pomeranio regule havas la plej grandan nombron da elmigrantoj." Kaj la proporcio de elmigrantoj al la loĝantaro estis jena:

El 100 000 loĝantoj estis elmigrantoj el en jaroj:	1890	1895	1900
Okcidenta Prusio . . .	753	130	91
Pomeriano	542	103	51
Poznanio	630	136	118
Saksio	75	50	21

42,5 elcentoj de la enmigrintoj en Usono estis kamplaboristoj k nur 19,5 elcentoj industriaj laboristoj (la resto sendependaj kampuloj, metiistoj k intelektuloj). "La agrara distrikto . . . (Prusio oriente de l' Elbo, Meklenburgo, Ŝlesvigo k Holstejnio, Hanovrio, Oldenburgo) elmigrigis dum la tempo de 1871 ĝis 1895 55 elcentojn el la tuta kvanto da elmigrintoj, la "ĉefe industria" meza k okcidenta Germanio 19,4 elcentojn.

Fine de l' jarcento, Germanio fariĝis industria lando. Inter la jaroj 1871—1910, la nombro de ĝiaj urbanoj kreskis de 14,2 al 39 milionoj. Sed la nombro de ĝiaj vilaĝanoj eĉ malgrandiĝis iomete de 26,2 al 25,9 milionoj. La elcenta parto de l' kamparanaj profesiuloj malpligrandiĝis de 64 elcentoj en la jaro 1871 al 40 elcentoj en jaro 1910 k 37 en jaro 1919. Tio okazis, kvankam la pluso de l' naskiĝoj estas sur la kamparo multe pli granda ol en la urboj. Kiel montras nia bildo, la pliiĝo de l' urba loĝantaro devenas el la kamparo. En Silezio la pluso de l' naskiĝoj por la lastaj 50 jaroj estis 1 miliono; sed la formigrado de la kamparo sumiĝis je 1,4 milionoj; la mezkvantan formigradon dum unu jaro oni taksas je 24 000 homoj. De 1900 ĝis 1910 formigris el la orientaj provincoj germanaj ĉirkaŭe 750 000 homoj. Kaj ĉi tiu migrado daŭras ankoraŭ nun: de 1919 ĝis 1925 formigris el orienta Prusio 158 000, el Pomeranio 70 000 homoj. Klare ni vidis tion ankaŭ per la ciferoj pri perdo de loĝantoj: de 1895—1900 perdis homojn pro formigrado Orienta Prusio 18,6 por 1000, Okcidenta Prusio 10,7, Pomeranio 11,8 por 1000; sed Hanovrio perdis nur 1,6, Ŝlesvig-Holstejno 0,5 k Hesen-Nasaŭ 0,6 por 1000; la loĝantaro de l' industriaj distriktoj kreskis: Rejnlando je 5,5, Saksio 6,6 por milo.

Ĉi tiuj ciferoj montras al ni ankaŭ la kaŭzon de tiu ĉi migrado. Ni vidis, ke la rezerv-armeo venas el la kamparaj distriktoj. Sed la formigrado el la orientaj distriktoj estas pli granda ol el Hanovrio, Hesen-Nasaŭ ktp. Ĉi lastaj estas distriktoj de l' mezaj k malgrandaj kampuloj sed en la orientaj distriktoj superregas la posedantoj de grandaj bienoj. Pri la kaŭzo de l' migrado malnova leksikono jam raportis: ". . . La granda elmigrado el Pomeranio certe sekvas el la tieaj malfavoraj kondiĉoj terkulturaj, precipe el la superregado de l' grandaj bienoj. . . . En Saksio evidentiĝas la kapablo de progresinta industrio teni relative malgranda la elmigradon malgraŭ treege densa loĝantaro; aliflanke montras la ekzemplo de Bavario, ke ĉefe terkultura lando per favoraj kondiĉoj por la kampula propraĵo same kapablas reteni la loĝantaron en lando . . ."

En 1907, 23 566 grandaj bienoj okupis 22,2 elcentojn el la kulturita tero de Germanio; sed en Silezio k Brandenburgo la elcenta parto estis 33, en Orienta Prusio 37 k en Pomeranio 51 elcentoj; en Meklenburgo eĉ 60 elcentoj. Ni do vidas, ke la formigrado estas pli granda en la distriktoj de l' grandaj bienoj ol en la kampulaj distriktoj. Oni devas konsideri ankaŭ, ke la grandaj bienoj tute ne estas la fakta propraĵo de l' grandaj terposedantoj. En Orienta Prusio mi konas vilaĝojn, "nobelajn vilaĝojn", en kiuj la vilaĝanoj estas nur farmistoj de l' terposedanta nobelo. Tiaj bienoj validas kiel malgrandaj aŭ mezaj bienoj. Ĉar pri la terpropraĵo ne ekzistas statistiko. Oni "volis eviti malfaciligon de l' kampara statistikfolio per pliaj demandoj" (2 inter 190!), kiel diris oficiala statistikisto. Ekzistas nur privata statistiko (de *Hebiĥ*) pri la nobela granda bienpropraĵo. Laŭ tiu statistiko, 4700 nobeloj posedas 2,8 milionojn da hektaroj aŭ 11 elcentojn el la kulturita tero en Germanio; sume ili posedas 12 elcentojn de l' tuta tero germania. Jam la 14 plej grandaj el ili posedas 508 000 hektarojn aŭ unu elcenton de l' germania tero. Eĉ en la vilaĝana Heslando 22 nobeloj posedas jam pli da tero ol la 15 000 bienoj ne pli grandaj ol 5 hektarojn.

Mi resumas: En Germanio la rezervarmeo venas de l' kamparo, k ĉefe ĝi venas el la distriktoj de l' granda terpropraĵo.

LITERATURO:

Germanlingve:

"ISK" n-o 10, okt. 1929. N-o 3, marto 1930.

Adolf Damaŝke: "Historio de l' ekonomia scienco". Jena 1922.

"Brokhaŭs-Leksikono". Lajpcigo 1882.

"Leksikono de l' politikaj sciencoj", 4-a eld.

Teodor Hebiĥ: "Germanaj bienegoj (Latifundien)". Kenigsberg 1929.

"Frankfurta Gazeto" n-o 93 k 498, 1929.

"Dimanĉa gazeto" n-o 43, 1928.

(Daŭrigota.) *16 900.*

Mondkonkera programo de la judoj?

Naciulaj rondoj ĉiulandaj de tempo al tempo okupiĝas pri dokumentoj laŭdire reprezentantaj mondkonkeran programon de la judoj. La publikigintoj mem devas konfesi, ke ili ne povas klarigi la devenon de la dokumentaro, ĉar ĝi nur per perfido estis malkaŝita. Oni postulas, ke la judoj pruvu la malĝuston de tiuj dokumentoj, kvankam ĝenerale la akuzanto devas liveri pruvojn, ne la akuzato. Laŭaserte la judoj nur kritikis negravaĵojn, sed neniam enpenetris la probleman kernon, ankaŭ ne neis la ekziston de tiaj dokumentoj. Por la naciuloj cetere ne necesas faktaj pruvoj, sed sufiĉas la "interna pruvoforto" konsistanta en la komparo de la plano kun la okazaĵoj. Tiu metodo ja estas tre simpla, sed male oni ankaŭ povas supozi, ke la eldonintoj de la dokumentoj verkis ilin laŭ ĝistiamaj cirkonstancoj k atenditaj okazontaĵoj por tiele prepari harmonion inter la enhavo k la paso de la aferoj. Ni ne volas esplori la falson aŭ realon de tiuj dokumentoj; ni nur konstatu, ke oni celas nenion alian ol vualite miskreditigi la internaciisman k sennaciisman ideojn k precipe la socialismon. Ĉar oni povas konkludi la iom antaŭvideblan evoluon politikan el la persocialisma laboro en Sovetio k el la porsocialisma agado en aliaj landoj, ne estas malfacile submeti "dokumentojn" al la supozita estonto k prezenti ilin kiel programon de juda mondkonkero.

Laŭ imago de naciistoj tiu ĉi programo aspektas tiel, ke la judoj organizite laboras en ĉiuj landoj je faligo de monarkio k starigo de respubliko. Ekzistas kvazaŭa detruplano mondskala, laŭ kiu la popoloj estu bombardataj per difinitaj teorioj, i. a. oni ĉie subfosadas la aŭtoritaton de la patriaj potencoj, kiel eklezio, reĝoj ktp. Kiam iu ŝtato estas aliformigita en respublikon, oni preparas konvenan konstitucion, kiu ebligas poste plivastigi la rajtopovojn de la prezidanto. (Oni rimarku, ke ĝuste *tiun ĉi* postulon akcelas la naciistaj elementoj en ĉiuj respublikoj, do strange ili konformas kun tiu laŭdira juda mondkonkeragado.) Krome la programo enhavas ian socialan flankon, nome dependigi iom post iom la industriistojn de la financkapitalo koncentriĝanta en judaj manoj. Per salajropostuloj de laboristoj, instigataj ankaŭ de juda influo (vidu la baton kontraŭ la sindikatoj!) la entreprenistoj, starantaj enmeze inter grandkapitalo k laboro, malrapide pereadas. La ŝtatojn oni per pruntoj submetas al la dependo de judaj finanzkapitalistoj. Tiel la tutan regadon super ŝtatoj k popoloj kontrolas k kaŝe uzurpas la judoj, dum la demagogie fanatikigitaj diversnaciaj nejudoj konspiras k militas unu kontraŭ la alia.

La komentintoj provas pruvi la ĝuston de siaj asertoj per citaĵoj pri la hebrea religio. Jam la malnova testamento deklaras la judojn "elektita popolo". Tial ili klopodus, starigi por si la mondregadon k finfine transformi ĉiujn naciajn regnojn en unu ŝtaton superatan de la judismo. Surprize tamen la leganto ekscias, ke — spite ĉio — la terura programo montras "etikan enhavon".

La naciistoj kompreneble alvokas al kontraŭbatalo de la judaj intencoj. Ili vidas la savon nur en konservo de la nunaj nacioj sen judoj, kiuj estas — nebezonataj sur la tero.

Ĉu infanaĵoj? Ni ekkonas, ke la tutmonda reakciularo klopodas, per ĉiaj rimedoj devojigi la intereson por la socialismo k servigas al si ne nur la teroron, sed ankaŭ rasajn aŭ religiajn antaŭjuĝojn.

La socialisma movado celas doni la potencon al la proletaro k tiu ĉi venkinta la klasajn privilegiojn certe ne toleros tiajn de rasoj. Oni nur povas esperi, ke la natura rezisto-instinkto de sanaj popoloj fiaskigus tiujn eventualajn arogojn. La efektiviĝinta socialismo sendube malebligos tiel malprofiton kiel privilegiojn por ĉiuj eksklasoj, rasoj, nacioj aŭ religioj.

F. S. (16 462).

Konstatoj en registara raporto pri Hindio

La nuna registaro de Laboro britia starigis en 1929 komisionon por enketi pri hindiaj laborkondiĉoj, k ĉi tiu komisiono ĵus publikigis sian raporton.

Loĝejoj de hindaj laboristoj en Ahmedabad

La meza vivdaŭro antaŭ-atendata ĉe naskiĝo por homo estas en Hindio 25 jaroj, en Britio 54. La infanoj, kiuj mortis en 1929 antaŭ ol atingi 7 jarojn, estis 298 el 1000 en Bombe (Bombay) k en la laboristaj kvartaloj de Rangun k Madras 350 el 1000. En Bombe 97% el la laboristoj, en Ahmedabad 73%, loĝas en nur unu ĉambro, kiu entenas inter 6 ĝis 9 personoj. En Karaĥi tiel vivas triono de la enloĝantaro. En Madras 25 mil unuĉambraj loĝejoj priservas 150 mil personojn aŭ kvaronon de la loĝantaro. La plejmulto el tiuj loĝejoj havas neniujn fenestrojn.

La komisiono pro tio rekomendas: "Ĉiu nova domo nepre havu fenestran k plafonan aerumadon." Ĝi ankaŭ rekomendas, ke ĉe estontaj domplanoj estu sufiĉe da sanitaraj necesejoj." En Rangun granda parto de la urbo estas sen kloako. La plejmulto el la industriaj laboristoj estas ŝuldantoj por la plej granda parto de sia vivdaŭro. Multaj eĉ naskiĝis kun ŝuldoj, k okazas, ke la filoj akceptas respondecon pri la ŝuldoj de siaj patroj pro sankcioj religia, socia k leĝa. La procento pagota pro la ŝuldoj atingas ĝis 150% ke eĉ pli en jaro. Oni atingas tian gradon, ke la pruntedonanto prenas de la laboristo lian tutan salajron k donas al li apenaŭ sufiĉon por vegeti, k eĉ laborigas lian tutan familion en simila maniero.

En unu haveno la komisiono trovis infanojn apenaŭ 12-jarajn ŝipojn ŝarĝantajn per karbo. En la Amritsar-tapiŝofabrikoj ĉe ĉiu teksilo laboras 2 infanoj malpli ol 12-jaraj, unu pli ol 14-jara, k unu teksisto. Tiuj infanoj, kiuj eklaboras en aĝo de 6 ĝis 9 jaroj, estas venditaj al la teksisto de la gepatroj por amortizi ties ŝuldojn. Estas neniu limigo al ilia labortago, k oni humiligas ilin per korpa punado. La fabrikposedanto rifuzis la 8-horan labortagon al ĉi tiuj infanoj.

En la juto-fabrikoj de Bengalio la patrinoj kunportas siajn infanetojn en la fabrikojn; k oni trovas ilin kuŝantaj inter skatoloj k sakoj k en aliaj netaŭgaj lokoj. La komisiono konfesas, pri la juto-fabrikoj: "La plejmulto el la laboristoj eklaboras je la 5.30 h. k finas je la 19-a h. kun diversaj paŭzoj." En la teĝardenoj de Asam infanoj eklaboras en aĝo de 4 aŭ 5 jaroj, laŭ la diroj de unu estro, tuj kiam ili povas marŝi. La komisiono rekomendas, ke ili eklaboru en aĝo de 10 jaroj. En Bombe k Rangun la doklaboristoj laboras 11 ĝis 12 horojn sen paŭzo (nokte 11½ h.). La komisiono rekomendas 9-horan labordaŭron kun "permeso" kromlabori pluajn 3 horojn.

La salajro universale estas pagata

ĉiun monaton; tiel la laboristo ĉiam pruntas kontraŭ alta procento. Antaŭ ol la laboristo ricevas sian salajron, oni forprenas de ĝi grandan elcenton pro difekto al materialo, rompo de disciplino ktp. Oni punas lin, se li forestas unu tagon, per salajroperdo por du tagoj. La laborgvidanto rajtas dungi laboristojn, kiuj subaĉetas lin aŭ por akiri aŭ por teni tiun ĉi laboron.

Eĉ se la laboristo forrestas pro malsano, li devas pagi denove al la estro. Nuntempe 42 477 virinoj laboras en minejoj, plenigante kuvojn per karbo, aŭ suprenportante pezajn korbojn kun salo, laŭlonge de la ŝtuparo hakita en la muroj de la salminejoj. Ili laboras 12 horojn same kiel la viroj. La leĝo de 1928 permesas al infanoj 13-jaraj labori subtere.

La salajro de hakistoj la plej bonpagata grupo, en la karbminejoj, varias inter 15 ĝis $22\frac{1}{2}$ ŝilingoj monate (ŝilingo = ĉ. $\frac{1}{4}$ dolaro). La salajro por juto- k koton-fabriklaboristoj por 60-hora semajno estas jena: En Bombej — viroj ricevas 57 ŝil. monate, virinoj 27 ŝ.; en Ŝolapur 38 ŝil. (viroj), 15 (virinoj), 8 (infanoj). En Kalkuto: 8 ŝ. semajne oni pagas al jutŝpinistoj, $17\frac{1}{2}$ al teksistoj. Punjabsalministoj ricevas 2 ŝ. tage, t. e. 60 ŝil. monate. Bengal-karbministoj — 1 ŝil. tage aŭ 30 ŝ. monate.

La komisiono stimulas en sia raporto al sindikata organizado. "Mastroj k publiko devus bonvenigi ĝian kreskadon. Iu formo de organizado estas neevitebla, ĉar la bezono estas akuta k devas elvoki iun respondon. Se ne estiĝas bone organizita sindikata movado, tiam estiĝos iu pli danĝera formo. Etendiĝas komunistaj influoj precipe en Bombe, k en la teksistaj strikoj la komunistoj gvidis la organizadon . . ."

Kompilis laŭ "Ĉiutaga Laboristo" (Daily Worker) I. Floro (3398).

SENLABORULA MIZERO

Kiam mi venis en Germanion en la jaro 1902 el eksterlando, mi laboris kiel meblaĵisto ĝis 1911 sen interrompo k sen malfaciloj; en tiu lasta jaro mi edziĝis en mia hejmurbo Temeŝvar (Suda Hungario), revenis post kelkaj monatoj Germanion k daŭrigis mian laboron kiel samlandano. Intertempe mia familio pligrandiĝis al ses personoj; miaj infanoj ĉiuj naskiĝis ĉi tie en Majnco.

Pasintjare mi estis maldungata; mi iris la saman vojon kiel multaj malfeliĉaj K-doj, al la "stamp"-oficejo (senlaborul-asekura oficejo) k tie ankaŭ ricevis la ŝtatan subvencion por senlaboruloj dum 26 semajnoj. Post tiu periodo mi esperis ankaŭ ricevi la tielnomatan "kriz"-subtenon, sed mi eraris: la estro de la senlaborula oficejo, iama mia samfakulo, por kiu persone la monafero estas solvita, malkonsentis pri pago al mi kun la motivigo, ke mi kiel eksterlandano ne rajtas ricevi kriz-subtenon. (La estraro ricevas monate 1000 markojn da salajro k pli.)

Kion fari? Mia familio ne devas malsatmorti pro tia senhonta sociordo; do mi turnis min al publika bonfarejo[1] k ricevis regule subtenon ĝis pentekosto; sed iun tagon oni diris al mi tie, ke la subkomisiono decidis min forpeli el la lando pro tio ke mi ricevas subtenon de tiu fama bonfarejo. Mi demandas nun alilandajn K-dojn, ĉu iu jam spertis tian bonfaron de iu institucio. Se jes, mi petus klarigojn letere aŭ per artikolo pri la afero k en kiaj cirkonstancoj tio okazis. Ĉar mi tuj kontraŭagis, la oficejo sciigis min, ke la decido estis nuligata ĝis januaro 1932.

Mi devas rimarkigi, ke mi neniam havis konfliktojn kun polico aŭ juĝistaro, ne estis punata per monpuno aŭ malliberigo, nek estas ano de partio; tamen mi aliĝis antaŭ 29 jaroj al mia sindikato k estis ĝia longjara funkciulo. Ankoraŭ hodiaŭ mi ne konsentas kunlabori kun indiferentuloj.

Jam antaŭ pluraj jaroj mi klopodis atingi ŝtataniĝon germanan, sed vane. La dokumentoj pri tio restis kuŝantaj en ŝranko de lab. sekretario k ripozas kune kun li . . .

La sindikatoj ĝis nun neniom faris kontraŭ tiuj agoj k la mizer-leĝoj, ili ĝis nun ne kunvokis la senlaborulan membraron por iu konversacio; la sindikataj oficistoj pensas, ke la monafero estas por ili ordigita: ili havas monat-salajrojn de 485 ĝis 650 mk.,

[1] Tiu "bonfarejo" estas urb-oficejo, de kiu malriĉuloj ricevas monon, vestaĵon aŭ nutraĵon; monricevantoj devas repagi la sumojn, kiam ili havos laboron. Ili estas nur pruntitaj.

De iama kavalirkastelo al infanhejmo

Depost la lasta junia dimanĉo pliriĉiĝis la aŭstriaj Infanamikoj je unu hejmo, kiu eble rajtas akcepti la glortitolon esti la plej bela hejmo. Ĝi estas la infanhejmo en Roteaŭ (Rotheau) ĉe Trajzen, kiun la infanamikoj akiris dum plej malfavora kriztempo por ĉiuj proletaj infanoj. Sed tion oni tuj devas diri, ke pli ideala loko por tendaro ne estas imagebla ol la iama kavalirfosejo, hodiaŭ kovrita per maljunaj pinoj. Kvin jarcentoj preterpasis, de kiam la lastaj kavaliroj okupis la "Altenburg" k kuraĝe defendis sian liberon kontraŭ la monaĥejaj sinjoroj transe en Lilienfeld. Supre sur la altaĵo de l' kastelmonto troviĝas, per arbaro ŝurkreskita, nur ankoraŭ restaĵoj de l' fundamentaj muroj, kiel lasta memoraĵo pri iam potenca k obstina kavalirgento de l' "Altenburg"-anoj. Ĉirkaŭ la kastelo troviĝas bienoj k servistaj domoj apartenintaj al la kastelo, sed pli malfrue dum la kamparana liberiĝo fariĝintaj posedo de l' kamparanoj. Unu el tiuj domoj aĉetis la Infanamikoj de Sankta Pölten kune kun kampoj, herbejoj, arbaro k kastelmonto.

Ĉi-ĉio nun apartenas al la infanoj, k ties gepatroj gvidataj de distriktestro Kopatseka iris aŭ veturis ĉiun sabaton k dimanĉon al la kamparana domo por transformi ĝin al reala infanhejmo. Sed nun la hejmo estas finkonstruita, k la *Ruĝaj falkoj* (organizo de socialistaj gejunuloj) jam bivakas en siaj tendoj flegante la gardfajron tutan nokton sub centjaraj pinoj. Kia romantiko!

En la vestiblo de la domo troviĝas granda afiŝo kun jena versaĵo:

Infanoj! nia saluto estas amikeco!
Bonvenaj ĉiuj, kiuj indas,
Ke oni gasteme ilin honoru.
Kiu foriris pliboniĝinta,
Denove estos li bonvena.

Inter la ĉefaj edukmetodoj estas ankaŭ la propagando de l' alkohola abstinenco. Pro tio la iama mostkelo fariĝis laktokelo. La bela lokiĝo de l' hejmo allogis dum ĝia malfermo tiom multe da personoj, plenaĝuloj k infanoj, ke ili devis okupi preskaŭ la duonan parton de l' kastelmonto. Tiu impona proleta festo finiĝis per kantoj, ludoj, muzikprezentoj, ĝojkrioj; aŭdiĝis ankaŭ salutoj k vokoj esperantlingvaj, ĉar ĉeestis tie sufiĉe multaj geesperantistoj.

Jos. Burger, St. Pölten.

ĈE LA MINISTOJ EN GERMANIO

En n-o 352 ni legis pri senlaboreco ĉe germanaj ministoj. K-do 15 025 certe ne trograndigis, male, li forlasis multon. Se ekz. ministo estas malsana pli longe ol 6 semajnojn, oni maldungas lin; ĉu la malsano estas sekvo de akcidento, de milito aŭ alia afero, tio ne gravas. Se nun la laboristo, kiel plej multaj ĉe ni, loĝas en kolonio, kies posedanto estas la entreprenisto mem, la laboristo ankaŭ devas elloĝiĝi. Se li tion ne faras, la posedanto venigas policistaron. Tiel okazis en najbaraj kolonioj Boŝeln k Basvajler. Tie ne estas malofte, ke 10—15 personoj havas nur unu ĉambron. Sed tiaj faktoj jam fariĝis ĉiutagaj en Germanio. Ne ĉiutaga estas jeno:

Maldungito, kiu ankaŭ kun edzino k 2-jara fileto loĝis en unu ĉambro, ricevis sciigon de 3 policistoj, ke li devas tuj forlasi la ĉambron k transloĝiĝi en barakan ĉambron. Lia edzino, kiu estis malsana, rifuzis ellitiĝi. La 3 herooj venigis tutan taĉmenton policistan. Tuj la gardistoj de l' ordo baris la straton antaŭ la domo k roto perforte eligis la edzon k provis eligi la virinon, kiu defendis sin. Ili trenis ŝin el la lito, disŝiris ŝian ĉemizon k ligis ŝin sur transportilo. Kvankam ŝi havis atestojn de kuracistoj, ke ŝi nepre devas eviti ĉiun ajn eksciton, la policistoj brute traktis ŝin k transportis ŝin tute nude al la nova loĝejo, kiu estis plena de cimoj. Por plenumi la kuracistan konsilon, la policistoj akuzis la virinon pro kontraŭstaro k ŝi certe ricevos kelksemajnan ripozon en malliberejo.

Alia afero: Ministo estis maldungita; kompreneble li ankaŭ devas forlasi la ĝisnunan loĝejon. Ĉar li ne trovis alian, li metis sian meblaron en ladan kampbarakon. Sed kio okazis? Policistoj venis, eljetis la meblojn k la barako estis ŝlosata, kvankam ĝi estas tute malplena k ne uzata por aliaj celoj. Nun la ministo loĝas sub libera ĉielo apud la ŝoseo kun edzino k 5 infanoj, vivanta bildo montranta la gloron de l' germana respubliko.

Se ministo malsaniĝas, lin certe oni maldungos post 6 semajnoj. Ne gravas, ĉu li jam 10, 25 aŭ pli da jaroj pagis asekurkotizojn tre altajn. Tiun ĉi monon oni bezonas por pagi oficistaron k kuracistojn, por konstrui malsanulejojn, en kiuj la laboristoj en okazo de malsaniĝo estas — turmentataj de "ĉevalkuracistoj". Kiu ne havas rompitajn ostojn (multaj asertas, "la kapon sub la brako"), tiu laŭ kuracista juĝo estas ŝajnigemulo. Tiu havas la solan rajton silenti k toleri en la malsanejoj konstruitaj per lia mono.

Antaŭ nelonge mi malsaniĝis k kuŝis en la malsanejo Bardenberg. Post kelkaj tagoj la ĉefkuracisto Ŝmic (Schmitz) kuracis min, sed nur skribe. Mi eklaboris, sed jam dum la unua laborhoro mi devis esti denove transportata al la hospitalo. Ĉar mi nun riskis malpermesi al la ĉefkuracisto la turmentan esploron, mi ricevis de li la titolon "kanajlo", kiun mi danke redonis al li. La konsekvenco estis, ke mi tuj devis eliri k nun ricevos nenian subtenon, ĝis la asekur-estraro ordigos la aferon, kio daŭros eventuale 3 ĝis 4 semajnojn.

Mi nur menciis mian aferon, kiu ne estas la plej grava. Kiel ŝajnigemuloj jam estas eljetitaj laboristoj, kiuj mortis kelkajn tagojn poste. Aliaj "kuracitoj" de la ĉefkuracisto konsultis specialkuracistojn, kiuj konstatis k atestis gravajn malsanojn. Sed, malgraŭ ĉio, la "ĉefbuĉisto" ĉiumonate enpoŝigas 3000 markojn deprenitajn el la ministaj salajretoj...

Aso (13 397).

---

k la senlaboraj membroj ricevas 46 ĝis 80 mk. monate. Kia timiga k kruela diferenco!

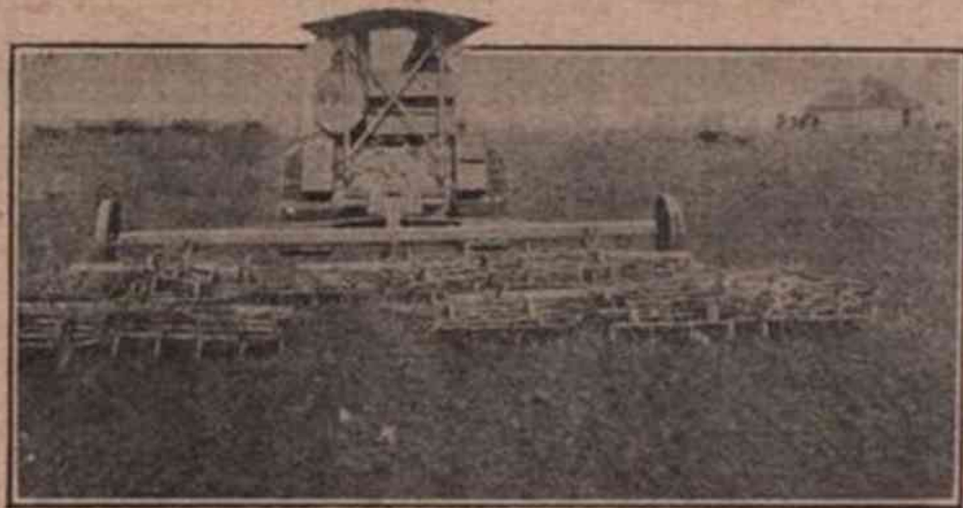
Do, eksterlandaj Gek-doj, informu min, ĉu en via urbo aŭ lando simila impertinenta ago de bonfara institucio estis jam plenumata!

Jos. Chraust, Bebelring 31, Mainz, Germ. (13 676).

KION DONAS GRENTRUSTO

Ĉu estas ankoraŭ en la mondo bieno kiel "Giganto"? Ne. Tio estas fakto konata al ĉiuj. USSR estas la sola lando, kiu kreis tiom gigantajn terkulturajn mastrumojn, prezentantaj el si modelon de supera organizado de agrikultura produktado.

Pri tiu fakto, la sukcesoj de indu-

Erpilo en sovĥozo Giganto

striigo, skribis angla membro de Labor-Partio Vinteptop, kiu vizitis Sovetion: "Ne malfacile estas antaŭvidi la tempon, kiam ni lernos per spertoj de l' Sovetoj, kiel necesas konstrui socialisman vivon..." Efektive ne malfacile estas antaŭvidi tion, ĉar la tempo venis. Laboruloj en USSR montras al la tuta mondo plej bonan modelon pri entuziasmo k atingoj en konstruado de socialismo.

Usona kapitalisto kreis solan en kapitalista mondo grenan ekonomion, kiu okupas 30 mil hektarojn da tero. La lando, kreanta Socialismon, liberiginta sin el kapitalismaj katenoj, kreis nur dum tri jaroj 100 grenmastrumojn, el kiuj duono ampleksas 40 ĝis 60 mil hektarojn k 17 ŝtataj mastrumoj ("sovĥozoj" — de 60 ĝis 100 mil ha. Inter ili estas "Giganto" kun pli ol 100 mil ha.

Tie, kie antaŭ nelonge la vento oscilis stepan herbaĵon, fajfegas miloj da traktoroj suprenlevantaj tavolojn da virgaĵo. En la "sovĥozoj" ĉiu laboro estas meĥanikigita. En 1930 jam laboris tie en kampoj: 10 200 traktoroj, 2500 aŭtomobiloj, 1750 kombinmaŝinoj, 5000 falĉmaŝinoj, dekmiloj da plugiloj k aliaj agrikulturaj iloj.

100 sovĥozoj liveras grandamase la grenon por urboj, konsumregionoj, tiuj, kiuj semas linon, kotonon. En 1929 estis ricevitaj jam 96 milionoj da kg. da greno, en 1930 la sesoblo, same en 1931, k en 1932 estos rikoltataj pli ol 7000 milionoj da kg. (Relative forta "kulaka" mastrumo donis en j. 1927 nur 22 milionojn da kg.)

Tiuj ŝtataj mastrumoj estas revolucio en agrikulturo; ili estas modelo por kamparanaj kolektiv-mastrumoj; ili helpos rapide kolektivigi vilaĝanajn bienojn. Ĉar ĉiu vilaĝano komprenas, ke en la sovĥozoj la rikolto estas je 30 % pli alta ol en kamparanaj mastrumoj k ilia bona teknika instalo liberigas laborantajn vilaĝanojn el sklava laboro.

El gazeto "Delegatino"
trad. J. Palkin, Moskvo.

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Malsukcesa reklamo de l' faŝismo

En la sama filmteatro en Berlino (Mocart-salonego), en kiu je la fino de l' pasinta jaro estis ekludata la Remark-filmo, oni prezentas hodiaŭ faŝistan filmon: "La nova Italio", produktita en Romo k kiu nomas sin filmo de faktoj pri la oka jaro de l' faŝismo. En realo ĉi tiu filmo limiĝas al tio, fari propagandon por la itala faŝismo, k prisilentas ĉiujn faktojn, kiuj kontraŭas ĉi tiun celon. La mallerta reklamo en ĉi tiu filmo estas tiom stulta, ke ĝi devas maltrafi ĉian efikon en eksterlando. Ĉar anstataŭ montri iujn realajn farojn, kiuj eble estas faritaj de l' faŝismo, ĝi simple atribuas al si ĉiujn signojn de nedetruita vivo k vivoformojn, kiuj tute ne estiĝis dank' al la faŝismo. Certe la faŝismo ne estas la kreinto de l' tenisa sporto aŭ de l' motociklaj konkursoj! Kun helpo de intertekstoj la propagando volas konvinki la rigardanton, ke ĉiuj surteraj agrablaĵoj originas de la faŝismo. Precipe detale la filmo pritraktas la ekkapton de l' junularo k la edukadon de l' militemaj instinktoj. Ni travivas unu ŝip-surakvigon post la alia, vizitas junular-tendaron, partoprenas en malgranda kolonia milito, k estas kondamnitaj ĉeesti militparadon, kiu neniam finiĝas. Tiuj okazoj estas aranĝitaj multe tro teatrece por veki la deziratan impreson. Kompreneble ankaŭ Musolini sufiĉe ofte aperas en la heroa pozo, en kiu li reprezentas la ĉeffaŝiston kun militestra rigardo en la plej diversaj uniformoj. Estas iom naive kredi, ke tia filmo en aliaj landoj povas havi varban povon. Tamen la filmcenzuristo en Germanio tre bonvole konsideris la filmon k nur faris la kondiĉon, ke oni montru en sama programo kun ĝi germanan "kultur"-filmon. Tion oni faris montrante du spirite parencajn produktojn: naciistan monumenton k la teritorion de l' orient-prusa batalejo de 1914 (Mazurio), ambaŭ kun la neeviteblaj ŝovinistaj tekstoj. *Ber.*

Bataloj en usonaj karbminejoj

Okaze de striko, kiu eksplodis en la karbminejoj de Ohajo k Virginio okcidenta, la polico k nacia gvardio estis alarmataj. La plimulto el la minejoj estis fermitaj. Okazis gravaj interpuŝiĝoj kun la policanaro, dum kiuj du ministoj estis mortigataj proksime de Remondsiti (Raymond City), k du aliaj vundataj en la regiono de Ŭiling (Wheeling). *P. M.*

Sieĝa stato k lab. bataloj en Seviljo

Sekve de interbataloj inter laboristoj k policistoj estis proklamata la ĝenerala striko. La telefonlinioj en diversaj lokoj estis detruataj. Post la enterigo de unu dum interpuŝiĝo mortigita laboristo formiĝis manifestacio, kiu penetris en la kvartalon Macanera. Tie okazis batalo kontraŭ la policistaro, kiu ricevis subtenon de la nacia gardistaro. Ambaŭflanke estis unu mortigito k pluraj grave vunditaj personoj. 60 laboristoj estis arestataj.

Rigardu en Spegulon!

J. Burger

Mel.: „Wir sind die erste Reihe . . ."

Funkciojn havas Petro
en sindikat', parti';
por la liberpensuloj
laboras ege li;
senlace k senĉese
per sia tuta fort'
li ankaŭ propagandas
por laborista sport'.

Li estas fervorulo
en esperanta rond'
kun celo liberigi
la sklavojn de l' tutmond'.
Li agitadas ĉie
kun pastra elokvent'
neniam al li mankas
la ĝusta argument'.

Sed inter kolegaro
eĉ en la famili'
ĉe la edzin', infanoj
nur malsukcesis li.
Pri Petro ĉiuj diras
kun moka ironi':
"Li estas batalanto, . . .
sed nur en teori'!

Publike li postulas,
ke regu solidar'
— la vera klaskonscia —
ja inter proletar'!
Tre bele li parolas
pri liberig-problem',
sed hejme li nur konas
"Liberon" por si mem.

Li fumas en ĉeesto
de malsanul', infan',
— bezonas alkoholon
k estas domtiran'.
Li rajtas ĉion fari
— laŭ sia opini';
"HOMDEVOJN" li ne konas,
— nur "RAJTOJN" havas li.

Ni lernu el ĉi fakto,
ke vera solidar'
ne venas per paroloj,
sed per praktika far'!
Por liberigi homojn
de l' nuna sklavsistem',
necesas, ke tuj ĉiu
KOMENCU je si mem!

La tutan posttagmezon de l' 22-a de julio daŭris pafado inter civil-gardistaro k ribelantoj. Multaj estis vunditaj, almenaŭ deko grave. En tiu tago estis arestataj pli ol 500 personoj, kiuj parte estis malliberigataj en la keloj de l' urbdomo. La membroj de l' direkta komitato de l' kompartio estis arestataj dum kunveno en sia propra ejo. En la nokto estis proklamata la milit-stato. Aviadiloj superflugis la urbon. Sekvantan tagon grupo da sindikatistoj atakis policveturilon, sur kiu troviĝis arestitaj K-doj. En tiu batalo estis mortpafataj kvar laboristoj, inter ili la prezidanto de l' Sevilja revol. sindikat-unuiĝo. En la apuda urbeto Alcala-de-Guadaira same estas mortigita sindikatisto k grave vunditaj tri aliaj strikantoj. La gastejo de Cornello, komunista kunvenejo en unu Sevilja lab. kvartalo, estas plene detruita per kanonpafoj.

En Kadiks okazis interpuŝiĝo inter socialistoj k anarkistoj okaze de la maldungo de kelkaj terlaboristoj. Estis pluraj vunditoj. *Laŭ div. fontoj.*

Studentoj kontraŭbatalas la policon en Ĉilio

La konflikto inter policistoj k studentoj en Santiago (Ĉilio) alprenis akrajn formojn. Oni nombras du mortintojn k kvindekon da vunditoj. La asocio de l' kuracistoj decidis striki por protesti kontraŭ la perfortagoj de l' policistoj. Eĉ kavaleriaj trupoj estis uzataj por disigi surstratajn kuniĝojn. La registaraj soldatoj atakis trifoje la universitatajn ejojn, en kiuj la studentoj estis barikadintaj sin. Severa cenzuro regas. *C. C.*

La mizero k la lepro en Suda Italio

Dum la faŝismo elspezas centojn da milionoj por la aerflugoj de l' ministro Balbo k por lukslaboroj, kiuj devas certigi skandaligajn profitojn al la faŝistaj ĉefoj, la mizero frapas ĉiam pli grave la laborantajn tavolojn, precipe en Suda Italio. La nutrado de l' malriĉuloj estas malsufiĉa k malsaniga. Tio klarigas la teruran fakton, ke la lepro ekaperis en iuj lokoj de Kampanio. En la insulo de Nizida oni devis instali hospitalon por la lepruloj. Ruĝkruca komisiono, sub gvido de la ĉefo de tiu institucio, iris al Zanone (sur la Pontinaj insuloj) por la konstruado de plia hospitalo. *Laŭ "Italia".*

Du neforgeseblaj momentoj el mia vivo

Vivo, luktejo por ekzisto, malgraŭ ĉiuj malfacilaj k maldolĉaj momentoj, ĝuste estas ŝatata k dezirata. Multajn belajn avantaĝojn de ĉiutaga ekzisto ni ofte ne rimarkas, sed kelkaj el ili eksterordinare kaptas la tutan konscion k jam neniam malaperas el la memoro. Salutante nun kore la SAT-aninojn de l' tuta mondo, mi volas montri al vi intime miajn plej belajn vivmomentojn.

Mi estas 19-jara fraŭlino-telegrafistino. En mia multnombra familianaro mi estas la plej aĝa k la ceteraj 6 gefratoj estas en aĝo de 3 ĝis 15 jaroj. Depost du jaroj mi komencis studi telegrafmetion k ĉi tie en telegrafejo mi unue ekaŭdis pri esperanto de mia kara instruisto, K-do *Erjuĥin*, la senlaca batalanto por esperanto.

Vizitante akurate la rondetkunvenojn mi iom post iom fariĝis esperantistino. Mi fieras nun pro tio. Jam pasis 2 jaroj k mia animo estas plene ravita. En ega entuziasmo mi ofte ĝoje murmuras, rigardante la portreton de kvazaŭ ridetanta Zamenhof: ho, kara majstro, estu benata via memoro, mi ĵuras, ke ĝis morto min ne lasos la bela k sankta ideo.

Nun mi rakontu pri la alia momento.

De l' 15-a—16-a jaro min interesis la teatrarto. Jam tiam mi "sukcese" elpaŝis sur lerneja scenejo kun aliaj gesamaĝuloj. Mi revis studi la arton k elpaŝi iam sur efektiva scenejo. Nunvintre (1930) en nia urbo oni decidis organizi "TRAM" (t. e. teatro de laborista junularo), al kiu lokaj komunist-junularaj ĉeloj sendis volontulojn. Estante jam depost 1924 membro de kom. junularo mi estis akceptata k nun kun tuta juna energio komencis fervore studi la arton. Post unu- du monatoj nia "Tram"-kolektivo el 40 gejunuloj aranĝis la unuan spektaklon de teatra verko *"kleŝ enpensiĝema"* k la ĉefan virinrolon mi devis ludi.

Nia teatro estas speciala por laborista junularo. Poste ni faros gastrolojn al diversaj fabrikoj en nia proksima regiono. La teatra prezentado en "TRAM" malsimilas al nuna teatro — kapitalista heredaĵo, k estas pure revolucia invento. Kolektivaj sporto, dancoj superregas en niaj prezentoj (iom similaj al "bluĉemizuloj").

La momento, kiu donis al mi efektivigon de mia revo, same estu neforgesata.

Eble vin interesas mia cetera vivmaniero? — Mi loĝas kun familianoj en Solombalo, — malproksima parto de Arĥangelsk, k estas devigata 40 minutojn perdi por veturado per tramo al la telegrafejo. Precize je la 8-a mi devas sidi ĉe aparato k transsendadi laŭ kablo telegramojn. Mia labortago estas 7-hora, ĉiu kvina tago estas libera. (En USSR ekzistas kvintaga laborsemajno.) Je la 15-a mi devas veturi hejmen, k post tagmanĝo mi jam rapidas en teatrolernejon, ĝis la 22-a.

Klare estas, ke post tia laciga ĉiutaga okupado k 4-foja veturo, mi tre elĉerpiĝas k jam restas tre malmulte da tempo por esperanta laboro. Sed mi esperas, ke proksimtempe la situacio pliboniĝos. Mi tiam forlasos la telegrafmetion k estu okupata sur *du* de mi ŝatataj kampoj: *Esperanto* k *teatro*.

Lusja Vojcickaja (Arĥangelsk, USSR).

MI VOLAS SCII...

Ni ricevis ankoraŭ tiun ĉi respondon al K-do F. S. (16 462) — vidu la demandon en n-o 351 — k fermas per ĝia publikigo la diskuton pri ĉi tiu punkto. — Red.

Se mi ĝuste komprenis vian demandon, vi plendis, tial ke du trionoj estis solidaraj kun la direkcio. Sed tio ja estas facile klarigebla. 70% el la Vienaj tramistoj prenas sian tielnomatan "personan opinion" pri la aktualaj okazoj jam pretigita el la soc.-dem. gazetoj, do el gazetaro sampartia kiel la tramdirekcio. Tio ja estas la plej malkara maniero havi politikan opinion; ĝi ne postulas memagan cerbofunkcion, sed garantias al malkuraĝaj, egoistaj homoj, ke ilia opinio akordu kun tiu de l' granda amaso. La solidaro kun la direkcio tial certigas al ili ne nur la foreston de malicoj de diversaj partifanatikuloj, sed ankaŭ foreston de l' ankoraŭ pli timata malamikeco de parti-eminentuloj en k ekster la laborejo.

Se oni rigardas el tiu vidpunkto, ne estas mirige, ke du trionoj solidaris kun la direkcio k ne kun la laborkolegoj, tiom pli ke la direkcio verŝajne minacis per maldungo, sen komuniki la nomojn de l' koncernatoj, kiel ĉiu kapitalista entrepreno, eluzante kiel premilon la timemon de ĉiu egoisto: "Ĉu mi estas inter la maldungotoj aŭ nur aliaj?"

Resume 1. la terura senlaboreco; 2. la natura egoismo en la homo; 3. la politika orientigo de grandaj amasoj per gazetaro k gvidantoj, kiuj dum ĉiuj krizoj de la kapitalismo estis ĝiaj plej bonaj apogiloj (vd. en Germanio pri "promizera leĝo", en Aŭstrio pri resanigo de l' Rotŝildbanko), kompren-

Antikva k moderna moralo

Antikva k moderna moralo profunde diferencas. La ideo pri la morala devo, kiu estas fundamenta en la moderna koncepto pri la moralo, estas tiel fremda al la antikva idearo, ke nek en greka, nek en latina lingvo ekzistas vorto por esprimi ĝin. Neniam temas en la greka moralo pri moralordono, sed nur pri dezirindeco. Oni proponas al ni imitindajn modelojn, oni ne altrudas ordonojn. Cetere tiaj ordonoj estus sensencaj, ĉar ĉiuj diversaj skoloj celas al difinado pri la superega bono ne disigebla de la plenkontenteco (beateco). Nu, tute senutile estas minace ordoni al la homo tion, kio estas plenkontentiga por li, k estas sufiĉe, se oni nur montras ĝin al li.

Konscienco ludas neniun rolon en tiuj grekaj moralinstruoj; ne en si mem, en sia interna sento, sed en la naturo, en konformeco al la naturo serĉas la Greko la bonon. Sammaniere peko ne ekzistas; ekzistas nur eraroj aŭ maltrafoj; la ideo pri merito k malmerito ne havas la aparte gravan signifon, kiun ni asignas hodiaŭ al ĝi. La koncepto pri la morala prirespondeco, kiu estas esenca por la modernuloj, estas tute fremda al la antikvaj doktrinoj. Esti libera signifas por la epikuranoj same kiel por la stoikuloj, ke atingo de la plenkontenteco estas ebla por la homo k ke ĝi ne dependas de eksteraj kondiĉoj sendependaj de nia volo.

La ideo pri senmorteco povas troviĝi en la religio de Grekoj, sed ĝi ludas neniun rolon en ilia moralo. Kontraŭe la plejmulto el la modernaj moraloj baziĝas sur la kredo je la postmorta vivo. Tie kuŝas ja abismo: sub influo de kristanismo oni rigardis la naturon kiel difektitan k oni malesperis la surteran plenkontentecon. La ideo pri supertera beateco troviĝas nek ĉe Epikuro, nek ĉe stoikuloj, nek, kvankam oni tion malprave pretendis, ĉe Aristotelo. Koncerne Platonon, li ja asertas la senmortecon de la animo, sed tiu aserto havas ĉe li religian, ne moralan signifon.

Jen do du malsamaj komprenmanieroj. Oni kutime asertas, ke la moderna kompreno tute forigis la antikvan k ke nur la moderna moralo meritas la nomon moralo. Ĉu tio ne estas nesufiĉe serioza juĝo pri Sokrato k Platono k Epikuro k Marko Aŭrelio? Ĉu kontraŭe oni ne povus supozi, ke la reprezentantoj de la moderna moralo konfuzis la filozofian vidpunkton kun la religia aŭ teologia vidpunkto? Efektive la ideo pri devo estas esence religia aŭ religieca, la devo estas dia ordono, la volo de Dio estas konceptata analogie kun la volo de iu leĝofaranto aŭ reĝo.

Tiu ĉi koncepto pri la moralo, kiun

ebligas la solidarmankon de l' du trionoj. Tiom pli ni devas ĝoji, ke spite tio triono ekkonis, ke por socialista entrepreno ne konvenas praktiki kapitalistajn premilojn por malaltigi salajrojn k ataki la saman (cetere nur teorie) ĉe la burĝoj; unuflanke malaltigi laborist-salajrojn, aliflanke bonege salajri ĉian funkcion de pli altrangaj partianoj per lab. mono; unuflanke raciigi laŭ kapitalista modelo, aliflanke malaltigi la luksaj-impostson ktp.

5235 (Aŭstrio).

Ĉu la Gek-doj ŝatas maldecaĵojn?[1]

La ĉi-subaj artikoloj estas iom resumitaj, ĉar ni ricevis plurajn respondojn al tiu ĉi temo k la spaco en la gazeto tial ne permesas publikigon tute sen mallongigoj. — Red.

Pri la supratitola artikolo de K-dino 509 (en n-o 349) mi devis miregi. Min ja neniu el la cititaj artikoloj naŭzis k ili tute ne meritas esti nomataj "maldecaj". Ili ja nur priskribis faktojn. La artikolo de K-dino Klaps eĉ ĝojigis min, ĝi estas bonega k skribita el tiom varma koro, ke mi ne scias, kio estas "maldeca" en ĝi. Ni K-dinoj devus skribi pli da similaj artikoloj, kiuj rilatas la internan vivon de l' virinoj. Nur tiam ekestus pli bona kompreno pri la seksoj.

Estas tute neeble, ke la infano de K-dino Klaps hontos, legante la artikolon; ĝi tutcerte estas edukata sen antaŭjuĝoj k nur ĝojos, eksciante, ke ĝi estis dezirata infano. Same ankaŭ la artikolo de l' K-do pederastiulo estis bonega k salutinda. Ni devas havi komprenon ankaŭ por nenormalaj homoj k devas provi helpi ilin. Eĉ inter burĝaj rondoj multaj homoj havas pli da kompreno k estas pli liberpensantaj ol vi, K-dino 509.

Pri la aliaj cititaj artikoloj mi ne opinias necesa diri ion. Kiu sentas sin ofendita, tiu simple ne legu ilin, sed ili estu enpresataj eĉ pli ofte por ni aliaj, kiuj ŝatas sinceron k volas kleriĝi. Mi estas tutcerta, ke ni estas la plimulto. Ni tute ne timas, ke per tio ni fariĝos pli malmoralaj (mi persone *laŭ opinio de K-dino 509* ja estas senmorala, nudkulturante laŭeble ĉe ekskursoj kun sampensantaj Gek-doj). Pri la civilizo ni ne tro fanfaronu: unue ne kiel esperantistoj, kiuj ne opinias superi ian rason, due ne, ĉar per la altrudo de la t. n. civilizo parte la naturpopoloj nur estis malfeliĉigataj per alporto de antaŭe ĉe ili ne konataj malsanoj k venenoj. Ilia moralo eĉ parte estas pli alta ol tiu de l' civilizitaj popoloj (ni nur pensu pri la prostituo). Ni parte eĉ povas lerni el "necivilizitaj" homoj, por kiuj ankaŭ la nuda korpo ne estas abomenaĵo k kiuj vivas en pli bona kontakto kun la naturo ol ni.

Ĉe la germania laboristaro ia progreso, kvankam ne jam sufiĉa, estas rimarkebla. En pasinta jaro la sindikatoj prezentis filmon: "La peza horo de l' virino" (la akuŝo), kiu estis bonega, prezentante ĉiujn detalojn ĉe la akuŝo; kuracistoj parolis al la filmo. Pro tropleno de l' ĉambregoj ĝi ofte devis esti ripetata k certe al multaj viroj donis pli da kompreno k instigis ilin, ne facilanime gravedigi virinon. Ankaŭ tre bonajn paroladojn faris la famaj seksoscienculoj d-oj *Hodann* k *Hirŝfeld*. En socialist-tendenca teatro oni ludis la bonegan teatraĵon: "§ 218" de d-o Fr. Volf (Wolf); en la plej reakciaj regionoj de Germanio ĝi estas malpermesita. Sed ĉiuj tiuj prezentoj estas maldecaj laŭ opinio de K-dino 509 k sekve ŝi staras en la sama vico kun la faŝistoj k aliaj reakciuloj.

2055.

* * *

Ĉu K-dino 509 povos kompreni mian respondon? Post ofta tralegado mi havas la impreson, ke ni estas kvazaŭ el du mondoj, el du epokoj. Mi dubas, ke vi min k mi vin komprenas. Tial mi ne multe kontraŭdiras, sed nur publike kiel vi volas montri, ke ekzistas ankaŭ alia opinio pri maldecaĵoj.

Se la redaktoro bezonas bildojn por ornami la gazeton, li prenu ankaŭ viajn, se ili estas publikigindaj. Relegante la de vi cititajn artikolojn, mi vere ne trovis nepublikindaĵojn. Kion vi ne volas legi en la raporto de "iu"(!) K-dino (kiu per tuta nomo subskribis)? Ĉu la vorton kako? Ne prenu la "Plenan Vortaron", ĉar tiuj maldecaĵoj ankaŭ enestas! Kial "naŭza" funkcio de l' korpo? Mi vere havas kontraŭan opinion pri ĝia eco. La ŝlosilrakonton mi ankaŭ ne komprenas. Sed, K-dino, mi estas tiel ne "civilizata", ke mi kelkfoje sen domo kun ŝlosilo — fekas. Mokon mi ne timas, ankaŭ ne inkubon. Terure por vi, ĉu ne? Kaj hodiaŭ, ankaŭ aliam, mi sidas en mia ĉambro sen vestaĵo, sen io . . . (ĉar tre varme estas). Vi tion ne farus. Mi scias, ke multaj homoj timas elparoli tion, kio estas. Ili ŝatas uzi aliajn vortojn, malpli klarajn. La sekvo ofte estas miskompreno, malfido, malsukceso ĉe komuna laboro.

[1] Komparu ankaŭ la antaŭan n-on.

kristanismo triumfigis, estas pli malnova ol la kristana doktrino; ĝi estas antaŭa ol ĉiu ajn filozofia spekulativa rezonado, k ĝin oni retrovas en ĉiuj primitivaj religioj. Estante nur religia, ĝi havas tiun superecon, ke ĝi estas simpla, klara k konsekvenca. La samo ne estas, se oni provas difini la devon el vidpunkto racia k filozofia. Se la devo estas, kiel pretendas Kanto, racidevena ideo, apriora koncepto, ĉu estas eble, ke ĝi neniam sin trudis al la spirito de Platono aŭ Aristotelo aŭ Epikteto? Aliflanke, se la racio donas leĝon al la volo, ĉu estas konsenteble, ke ĝi celas alion ol la plejbonon? Tiel oni revenas al la greka vidpunkto: la bono estas antaŭa je la devo. Kanto estis trompita de iluzio: intencante starigi sciencon pure filozofian k racian pri la moralo, li prenis kiel elirpunkton ideon tute religian, kiun sugestis al li lia protestanta edukiĝo. Tiu ideo ŝajnas kunnaskita en ni nur pro tio, ke ĝi estas tradicie akceptita de multaj generacioj.

Nek Kartezo (Descartes), nek Malbranŝ (Malebranche), nek Spinoza, nek la XVIII-a jarcento starigis la moralan problemon sammaniere kiel Kanto. Nur ĉe li k ĉe liaj posteuloj la vidpunkto de la religia moralo anstataŭis la raciajn konceptojn de la Grekoj.

Sekve konvenas laikigi la modernan moralon apartigante ĝin de ĉia ajn teologio k forlasante al la religio la ideojn pri devo k pri devigo, kiuj propre apartenas al ĝi. Ni revenu, ja ne pure k simple al la greka moralo, sed al la racia koncepto, kiun la Grekoj havis pri moralo. La scienca moralo, bazita sur racio k sur empirio, devas antaŭ ĉio celi la difinon pri la superrega bono komprenata same, kiel la Grekoj komprenis ĝin, k nedisigebla de la plenkontenteco (beateco). La antikvaj Grekoj verkis k liveris al ni la fundamentojn de la moralo same kiel la fundamentojn de la geometrio.

Kompilis k aranĝis E. G.-M.

Kion mi skribu pri via sinteno rilate al pederastiuloj, "sadistoj", la "seksnenormaluloj", por vi "fiuloj". Vi ne komprenas. Prediki sennaciismon al neesperantistoj estas sensencaĵo, same al vi ion diri pri novaj konceptoj, nova vivteno. En nia batalo, se ni kutimas klare, sen erarigeblo, sen dusencaĵo esprimi niajn opiniojn, se ni kutimas klare k simple konstati la faktojn sen deca kaŝo, se ni kutimas ankaŭ konsideri la personan vivon kun ĉiuj ĝiaj funkcioj, eĉ etfunkcioj, kiel parton de l' publika vivo, ni certe sukcesos iom sur vojo al plibonigo de l' socia ordo. Esperanto enhavu la necesajn vortojn. Ni ankaŭ en "S-ulo" uzu la tutan esperanton. Mi ŝatas malkaŝemon. Tial mi ĝojas pri publikigo de opinio de K-dino 509. *MOR (14 624).*

SCIENCO K TEKNIKO

La transformiĝo de l' masoj en la universo

La origino de l' astroj, kies temperaturoj laŭ mezuroj de scienculoj varias inter 4000 gradoj por la plej malvarmaj steloj, k 35 000 por la plej varmaj (ĉe la surfaco!), ne estas klarigebla, se oni ne atribuas al ilia maso la proprecojn de gaso. Por la internaj regionoj oni devas konkludi eĉ multe pli altajn temperatur-nombrojn, kiel 75 milionoj da gradoj por la centra temperaturo de l' Suno. En tiuj kondiĉoj, la gasa stato estas nepra, sed sub nova formo, kiu konsistigas la staton ultra-gasan (ultra = trans).

Por kompreni kio okazas, aŭ kio devas okazi (ĉar ni estas en la sfero de l' hipotezoj), ni memorigu, ke la atomoj, studitaj en la laboratorio, montras sin formitaj el centra kerno, elektrumita pozitive, ĉirkaŭ kiu gravitas, kiel la planedoj ĉirkaŭ la Suno, difinita nombro da negativaj elektronoj; la atomo el oksigeno, ekzemple, nombras ok el tiuj ĉi elektronoj "planedaj". La kerno portas preskaŭ la tutan materian mason de l' atomo, malgraŭ ke ties diametro prezentas nur la tricent-milonan parton el ĝi; la elektronoj estas apenaŭ pli grandaj, tiel ke, kalkulante, oni trovas, ke la globa volumeno de l' atomo estas *tri milionojn da miliardojoble* supera al tiu de la materio densigita sub formo de kerno k elektronoj. Tio montras, ke la atomo ne estas bloko de materio; sufiĉe pligrandigite por la vido, ĝi aperus al ni kiel grandega malplena spaco, kie moviĝas eroj tre delikate maldikaj; imagante bulon de unucentimetra diametro en sfero de 300 metroj, oni havus proksimume la proporcion de l' plenaj k malplenaj partoj en oksigen-atomo; k por la aliaj korpoj la proporcio ne estus tre diferenca.

Nu, tiu ĉi atomo ne estas ekstreme solida. Imagu, ke ĝi estas rompita en pecojn; kernoj k elektronoj liberigitaj foriras nun tute rekte, kun eksterordinaraj rapidoj, k fariĝos la elementaj atomoj de tiu ĉi ultra-gaso; iliaj elektraj ŝargoj inversaj serĉas k altiras sin. Sed kiel la gravitado ne sufiĉis por faligi la gasajn molekulojn, ili ne sukcesos unuiĝi; tiu ĉi elektra altiriĝo efikas sole fari pli komforta la kunpremiĝon. Feliĉe tiuj ultragasoj havas por densiĝi spacon antaŭ si; la kompletaj atomoj, garditaj sur siaj ekstremaj limoj de la elektrongardantoj, atingis sufiĉe rapide la limojn de sia kunpremeblo, ĉar kelkaj miloj da atmosferoj sufiĉis, por ke la limoj intertuŝiĝu; iliaj disrompajoj havas vaston, k ilia kunpremiĝo povas esti puŝata milionoble pli antaŭen. Tiel ni konceptas la eblon alkonduki la materion, tute tenante ĝin gaseca, al eksterordinara stato de denso, kies ekstrema rando ŝajnas esti la denso de l' kerno mem, t. e. laŭ faritaj mezuroj dek milionojn da miliardojoble la denso de l' akvo. Neniam fluido aŭ solido povus atingi similan koncentran punkton, ĉar ne ekzistas rimedo por rompi iliajn atomojn; en la koro de l' brulantaj astroj la plej pezaj elementoj estas en ultra-gaseca stato, aŭ, pli bone dirite, ili ne ekzistas sub formo de apartaj atomoj.

Kaj la rompanto de l' atomoj? Ĝi estas tute simple la temperaturo. Proporcie laŭ la grado de l' varmigo, la atoma krono el elektronoj disfandiĝas; la atomo jonizas: sub la premo de unu milimetro de hidrargo 3 po cento da atomoj de kalcio estas jonizitaj ĉe 4000 gradoj, sed ili estas ĉiuj ĉe 8000. Kun la kreskanta temperaturo la atoma detruiĝo pli k pli rapidiĝas, produktante unue ultraviolajn, poste X-radiojn pli k pli penetrantajn; ĉi tiuj diserigas la elementojn k fine liberigas la kernon.

De progreso al progreso ...

La 2-an de julio matene 10 mil personoj entuziasme aklamis en Nov-Jorko la alteriĝon de l' du aviadistoj Post k Gati, kiuj dum 8 tagoj 10 horoj 49 minutoj ĉirkaŭflugis la tutan terglobon. La unua, kiu ĉirkaŭvojaĝis la teron, Magelan, bezonis en la jaro 1519 por tio 1083 tagojn. Poste la rekorduloj iom post iom malpliigis la "tempon" ĉiufoje je kelkaj tagoj, k en 1924 la aviadiloj de l' usona armeo starigis la unuan aer-rekordon kun 175 tagoj, el kiuj 14 da efektiva flugo. La "Grafo Cepelin", lasta rekordulo antaŭ Post k Gati, estis sur la listo depost 1929 kun 20 tagoj, el kiuj 14 da efektiva flugo. — Cetere la aviadilo de l' du rapid-flugintoj estis post la vojaĝo ankoraŭ en bonega stato.

POR NIA DISTRO

Legitimado

Markoni, la inventinto de la senfadena telegrafo, ekiris al la ŝtata banko por ekpreni monon. Tamen li ne povis legitimi sin.

— Mi bedaŭras, sed tiel mi ne havas la permeson elpagi al vi la monon. Mi ja kredas, ke vi estas Markoni, sed vi devas montri atestojn, diris la oficisto.

— Ho, tio estas bagatelaĵo, diris Markoni. Li prenis pecon da kupra fadeno el sia poŝo k aŭdigis al la oficisto koncerton en Bonaero. Post tio li demandis: — Ĉu vi eble volas telefoni kun San Francisko?

— Ne, dankon. Vi estas Markoni, k jen via mono.

Tagon poste venis la ministro de financoj por ekpreni monon. Ankaŭ li ne povis legitimi sin.

— Sen legitimado mi ne rajtas elpagi al vi la monon, sinjoro. Vi ja povas diri, ke vi estas la ministro de financoj, sed vi devas atesti tion.

— Kioma horo estas? demandis la ministro.

La oficisto volis ekkapti sian horloĝon, sed ... ĝi estis for.

— Jen via horloĝo, diris la ministro ridetante.

— Ho, dankon al vi! Kaj jen via mono, via ministra moŝto, ĉar pliaj atestoj, ke vi estras la financojn, estas superfluaj.

Tagon poste venis la ministro de instruado por ekpreni monon. Sed ankaŭ al li mankis la atestoj. Ankaŭ li ne povis legitimi sin.

— Sinjoro, diris la oficisto, tiel mi ne povas transdoni al vi la monon. Sed ĉu vi ne povas prezenti artifikon? Kaj li rakontis al lia moŝto, kion Markoni k la ministro de financoj estis prezentintaj, kiel Markoni efektivigis radio-interligon k kiel lerte la ministro estis ŝtelinta lian horloĝon.

— Ĉu vi ne povas fari ion tian aŭ alian?

— Neniel mi povas ion fari! ekkriis la ministro malespere, skuante la ŝultrojn.

— Dankon al vi, diris la oficisto. Jen via mono!

Trad. 15 396.

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO"

LA "LERNEJO DE L' SAĜO"

La famekonata poeto Rabindranat Tagore entreprenis la eksterordinaran taskon alproksimigi la du mondojn *Oriento* k *Okcidento* fondante "kolonion por supera kulturo" en Santiniketan (kio signifas sanskrite: La restadejo de l' paco), en mezo de sia 5-milhektara bela propraĵo. Komence la tuta kolonio konsistis el malgrandaj pajlokovritaj domoj k sole la biblioteko estis en granda ŝtonkonstruo. Tagore mem loĝis en modesta kabano k ellaboris tie la plej belan parton de sia verkaro. Poste, havante grandan reputacion, vizitite de angloj k usonanoj, li konstruigis vastan kastelon, en kiu li mem okupis nur la plej malvastan ĉambron.

Santiniketan estas fortikaĵo de l' naciista hinda pensado. La diferencon inter rasoj k kastoj oni tie ne konas. Oni malamas tie nur unu malamikon: la nescion. Eĉ la hinda virino, kiun la tradicio komplete izolis de la fluanta vivo, renaskiĝis ĉi tie al libero. Efektive 60 studentinoj estas inter la lernantoj, kiuj sekvas la (plenaerajn) kursojn kun la viroj k ne malsuperas ilin je scienco nek elokvento. La profesoroj (krom la eŭropaj) faras siajn kursojn pri filozofio, historio k natur-scienco kaŭrantaj tere en mezo de siaj gelernantoj. En Santiniketan renkontiĝas scienculoj el la tuta mondo kun la celo krei magian sintezon, kiu unuigus en sia mezo Okcidenton k Orienton.

Ŝtato k individuo

La moderna kulturŝtato postulas de ĉiu civitano, ke li fordonu je ĝia komando sian vivon por la patrolando k krome en milito pro iaj politikaj kaŭzoj detruu kiel eble plej multajn homvivojn de l' "malamiko" (trafa ilustro al la vortoj de l' evangelio: Amu viajn malamikojn!).

Sed la sama kulturŝtato eĉ ne donas la rimedojn al ĉiuj siaj civitanoj por hominda ekzisto k por libera spirita evoluo al individueco, — ja eĉ ne la "rajton al laboro", per kiu li povas garantii modestan ekziston por si k sia familio.

Ernesto Hekel (Häckel), trad. 5853.

POR NIA MEDITO

Kredo estas verko de nia spirito, sed ni ne estas liberaj modifi ĝin laŭvole. Ĝi estas nia kreaĵo, sed tion ni ne scias. Ĝi estas homa k ni kredas, ke ĝi estas dia. Ĝi estas la rezulto de nia forto, k ĝi estas pli forta ol ni. Ĝi estas en ni; ĝi ne forlasas nin; ĝi parolas al ni ĉiumomente. Se ĝi ordonas, ni obeas; se ĝi difinas al ni devojn, ni submetiĝas. La homo povas venki la naturon, sed li estas servutigita de sia penso. *Fustel de Kulanj.*

TRA ESPERANTIO

La XIa Kongreso de SAT

Amsterdam, 3. aŭgusto vespere. — Aliĝis al la Kongreso 504 Gek-doj el 18 landoj. Fakte alvenis 404 el 14 landoj. Inter ili estas 3 ekster-eŭropanoj. El Holando mem partoprenas 252 Gek-doj (el 260 aliĝintoj), sekvas Anglio kun 56 ĉeestantoj (el 64 aliĝintoj) k Germanio kun 37 (el 90). — La 1-an de aŭg. okazis vespere en la grandega Koncertejo bonege vizitita salutvespero sub patronado de Nederl. Federacio de Lab. Esperantistoj kun programo muzika (VARA-orkestro, kantoj de ĥoro esp-ista) k salutparoladoj (i. a. de K-do Lanti). Ĉio estis disaŭdigata per la radio-stacio Hilversum. Impona festkunvenego! — La 2-an de aŭgusto okazis manifestacia promenado kun muziko k standardoj tra ĉefaj Amsterdamaj stratoj al Sarphatieparko, kie diversnaciaj K-doj oratoris; la multnombra irantaro vekis la intereson de la publiko k ne restos sen propaganda efiko. Vespere "interna salutvespero" kun prezento de konstrulaborista filmo.

La 3-an matene okazis la *unua laborkunsido*, en kiu estis elektataj kiel prezidantoj K-doj Krijt (Amsterdam), Veder (Nov-Jorko), Erikson (Stokholmo), 3 protokolantoj k 5 anoj de Proponkomisiono. Estas decidite kun granda plimulto, ke la pledoj de eksigitaj opoziciuloj, ĉeestantaj kiel gastoj la Kongreson, k la demando pri iliaj eksigoj estu prezentataj ĉe la lasta kunveno de la Kongreso. En la *2-a laborkunsido* (posttagmeze je la sama tago) K-do Lanti prezentas la *konkludojn* al la en n-oj 353/355 publikigitaj raportoj de la Plenum-Komitato. La ĉeestantaj eksigitaj opozici-gvidantoj ĝenas daŭre per bruaj intervokoj. Sekvas la komenco de l' diskutado pri la raportaro, kiu rilatas ĉefe al la agoj de Kontrol-Komitato, Organiza Kongres-Komitato en rilatoj kun P. K., enhavo de "S-ulo", sovetianoj lojalaj al SAT, netranspago de mono el Sovetio (kiun agon plene aprobas la opoziciuloj ĉeestantaj!!) k. a. punktoj.

Varbkonkurso al "S-ULO"

Kun la kongresdato finiĝis tiu ĉi Konkurso, kiu daŭris proks. 5 monatojn (vd. la unuan komunikon pri ĝi en n-o 334 de 26. 2.), Kvankam ĝi ne alportis eksterordinarajn rezultojn — certe la ĵus trapasita kriza periodo ne povis tro esperigi nin pri granda sukceso — ni notas kun kontento, ke kelkaj fervoraj varbantoj kun senlaca obstino klopodis por akiri novajn abonantojn al nia organo k tiel al si mem bone merititan rekompencon.

Al la ĝis nun publikigitaj listoj de konkurs-partoprenintoj ni devas aldoni ankoraŭ la nomon de K-do WILLI SCHMIDT *(9812) en* Weisswasser O.-L., *kiu varbis unu aktivan membron kun ½-jara abono al "S-ulo" k duan kun ¼-jara abono.*

La unuan premion gajnis K-do BECKER (Weigelsdorf), *kiu varbis 5 aktivajn membrojn, la duan ricevis K-do* TEUFELSBRUCKER (Linz), *la trian K-doj* LIMNEL (Ullersäter) *k* KROONDER (Amsterdam), *kiuj varbis po 3 aktivajn membrojn. Por juste agi, ni dividas la trian premion t. e. po varbanto de la tria premio ricevas ½-jaran abonon al "S-ulo" k "Kandid". La ceteraj konkurs-partoprenintoj, kiuj ankaŭ streĉis siajn fortojn, ricevos ĉiuj senescepte surprizpremion (broŝuron el la SAT-eldonkooperativo), por ke iliaj penadoj trovu ioman rekompencon.*

K-doj, kvankam estas finita la Konkurso, ne laciĝu nun en via varblaboro, pensu ankaŭ plue pri la urĝa bezono pligrandigi la abonantaron al nia ĵurnalo, por ke ĝi povu regule aperi kiel ĝis nun k tiel servi kiel konstanta ligilo inter la tutmonda anaro. Antaŭen al novaj sukcesoj!

1300 infanoj kantas la Internacion en esperanto!

Okaze de "Tutmonda Infantago", ĉe kiu partoprenis socialista k sportula infanaroj, en malgranda urbo apud *Dortmund* (Germanio), 1300 infanoj kantis je la fino de parolĥoro la "Internacion" en esperanto. En nacilingva gazeto estas raportite pri la granda efiko de tiu ĉi aranĝo, kiu estis la fino de la festo, kiu okazis samtempe kiel la Tutmonda infanfesto en Vieno (ĉe malfermo de la Dua Olimpiado). Kompreneble la instruado al tiom da infanoj estis tre peniga por niaj Dortmundaj K-doj.

Sed la rezulto estas, ke la infanoj ricevis apetiton k volas lerni nun la lingvon.

TRA LA MOVADO
KRONIKO

GERMANIO. Karlsruhe. Ĉi tie okazis kurso laŭ la fama Ĉe-metodo de 3. 6. ĝis 19. 6. Ĝin partoprenis ĉiuvespere 64 personoj, inter ili la tuta SEA-grupo. La gvidanto de l' kurso estis K-do A. Melbze, SAT-ano el Oslo (Norv.). Ĉi tiu metodo donis tre bonan rezulton; la gelernantoj estis tre diligentaj k lertaj. Post la kursfino aliĝis al la SEA-grupo 20 personoj. (Rob. Hlaváč).

ĈE LA NEŬTRALULOJ

La internacia foir-unuiĝa kunsido en Bordo (Bordeaux) decidis favore al esperanto.

La oficiala malfermo de l' esperanto-domo en Arnhem (Nederlando), en kiu troviĝos la Internacia Ĉe-Instituto, okazas la 11-an de aŭgusto.

La Brita Unuiĝo por la Ligo de Nacioj verkis rezolucion por akcepto de artefarita lingvo, kiun ĝi prezentos ĉe la Mondedukada konferenco de l' Ligo okazonta en 1932 aŭ 1933.

Laŭ propono de la prezidanto de l' Pariza Komerca Ĉambro la ĝenerala kunveno de la komerc-ĉambraj prezidantoj voĉdonis rezolucion tre favoran por esperanto, rekomendante i. a. la kursplimultigon en ĉiuj lernejoj k precipe en la komercaj k metiaj lernejoj.

Ĉe la policistoj

Okazis Ĉe-metoda kurso por policistoj en Oslo (Norv.) kun 27 personoj, inter ili la redaktoro de l' Norvega Polica Gazeto. La policinspektoro gratulis pri la rezultoj.

La guberniestro de Ŝiga-ken (en Japanio) publike varbis kursanojn en sia oficejo, precipe en la loka policejo. Okazis kurso kun 35 policistoj.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

L. N. Tolstoj, Kristanismo k Patriotismo. Tradukis I. Maĉernis. Eld. SAT, 23, rue Boyer, Paris. Adm. Colmstr. 1, Leipzig O 27, 1931. "Biblioteko de Sennaciulo". 112 pĝ. Formato 11×15 cm. Kun bildo de l' aŭtoro. Prezo: 1.20 mk. g.

La bildo de rusaj k francaj oficialaj festoj el 1893 pro rus-franca alianco, kiun prezentas Tolstoj en "Kristanismo k Patriotismo" ridindigas ĉian patriotismon. Do utilegis prezenti esperantlingve tiun verkon, — k la utilo duobliĝas, ĉar tiajn verketojn de geniuloj oni malmulte konas alilande, eĉ tute ne povas trovi. Tial esperantaj tiaspecaj novaĵoj estas novaĵoj por la tuta mondo krom en lando de verkisto. Esperanta biblioteko fariĝas nepre utila, ne anstataŭebla per nacilingva legado, *mondsignifa*.

Dank' al genia verkado de Tolstoj, tiu libro pri ideoj legiĝas plezurege. Ni konstatas legante, ke depost 1893 la homaro paŝis jam rapide. Ne plu eblas en Rusio nek Francio samgradaj patriotaj stultaĵoj, kiaj tiuj festoj de l' jaro 1893 pro alianco inter carismo k franca fals-respubliko. Franca reĝimo bedaŭrinde ankoraŭ ne ŝanĝiĝis, sed ĝi velkis k ne plu inspiras entuziasmon nek fidon. La homaro ekvekiĝas, vigliĝas rapide. Rusoj, kiuj dum 1893 ege dormis, nun estas la plej vekiĝintaj. La homaro spertas, ke nun la religioj k ismoj ne nur tiklas ĝian haŭton, sed kapablas vundi ĝian vivon ĝiskore. Milito ne plu estas ludo inter princoj k dung-armeoj per simplaj armiloj: ĝi povus veneni ĉian vivon surtere. Regado ne plu estas ŝakludo de reĝaj familioj: ĉies vivo dependas de politiko. Maŝinuzado, inĝeniera konstruado, artoj k metioj ĉiam pli suferigus la homan rason, neniigus ĝin, se ili daŭrus kapitalisme, sed ili fariĝos por ĉiuj liberigaj, ĉar homaro vekiĝos k regos la produktadon. Al socialismo, aŭ al neniiĝo.

La lukto estas tiom akra, ke la plimulto da homoj tendencas ne sufiĉe kontraŭbatali en si mem patriotismon, naciismon, imperiismon, nacilingvemon, patri-izolemon, kiuj estas *la plej grandaj danĝeroj*. Kontraŭ tiuj venenrestaĵoj, en ĉies spirito, de malnova edukado, la verkaro de "maljuna Tolstoj", k speciale *"Kristanismo k Patriotismo"*, gazeta verko fariĝinta *historia* nun, restas oportuna ilo, grava legindaĵo. *Jief.*

Printempo en la aŭtuno, de **Julio Baghy.** Eldono de "Heroldo de Esperanto", Köln, Germ. Form. 13,5×20, 114 pĝ. Prezo: 2 mk. g. Kun tutpaĝa ilustraĵo de Irma Szathmary.

Ĉi tiu nova libro de nia eminenta verkisto, Julio Baghy, priskribas la idilian amon de du trovitaj georfoj; li, la junulo, estas ankoraŭ gimnaziano k ŝi, la dekses-jara knabino, vivas en la budo de du maljunaj, nomadaj ciganoj, kiuj ŝin iam trovis k adoptis, k kiuj ŝin patrece amas k dorlotas. La temo estas plaĉa, ĉarma, la preso senerara k la stilo klasika. La aŭtoro riĉigas nian lingvon ne adoptante fremdajn vortojn, sed vivigante la jam ekzistantajn. Li diras, ekzemple: la suno *mensogas* printempon; floroj *pompas* sur la tablo; sur la tero *modestadis* du pajlosakoj; liaj okuloj *gapis* al la foriranto; la tagiĝo *enridetis* tra la fenestro; li *brakumis* sian amikon; la studento *preterigis* sian rigardon; li estas *ŝtoniĝinta* fraŭlo. El la tuta rakonto mi notis nur jenajn neologismojn: *neglekti, ŝminki, retroiri, frekventi, aŭdace, vivui, eskapi, persvadi, darfi,* kiuj ankoraŭ ne estas oficialaj. Sume, nia literaturo fariĝis pli riĉa per unu leginda verko. *H. B.*

Jan Welzl, Tridek jaroj en la ora Nordo. Esperantigis k eldonis Moràviaj Esperanto-pioniroj, Olomouc, Ĉeĥoslovakio. Form. 17×20, 315 pĝ. Prezo: 5 sv. fk.

La rakontoj de Jan Welzl kaptas k katenas la leganton multe pli ol la plej aventurplena romano; oni sentas efektive, ke ĉi tie la historio kun siaj ampleksaj, ofte krudaj detaloj estis vere travivata. Estante juna, Welzl, honesta, vagema simplulo, alvenis post longaj vojaĝoj al Irkutsk, en Siberio, de kie li iris piede ĝis la Arkta maro. Ĉi tie li ekloĝis sur la insulo Nova Siberio, inter Eskimoj, k tiam li ĉasis k komercis vojaĝante en la arktaj regionoj k sur la insuloj de la Glacia maro. Tiele li akiris konsiderindan havaĵon, fariĝis famekonata k estis fine elektata de la insulanoj kiel landestro super Nova Siberio.

La verko estas bone presita; mi rimarkis malmulte da preseraroj. La libro aspektas plaĉe, kvankam malfirme broŝurita. Koncerne la stilon ni ne povas tro laŭdi niajn Moraviajn samideanojn; ilia traduko legiĝas flue, senpene; ili nur trouzas la prepozicion *je*, kiun oni devas rezervi por la loko k la tempo: *je tiu distanco, je tiu horo.* Anstataŭ *je*, mi dirus ekzemple: sin apogi *sur*; plenigi *per*; gusti, odori *pri*; ĵeti *al*; ŝmiraĵo *por* ŝuoj; rezigni, memori *pri*; interŝanĝi *por*, *kontraŭ* feloj; kalkuli *per* fingroj; pruntedoni *sur* vorto, k. c. Da neologismoj mi notis: *ekspliki, frekventi, reflekto* (pri penso), *lubriki, hurli, ululi, ŝroto, impregni, tempesto, rodi, leadro* (gvidanto), *tvirno* (fadeno).

Konklude, ĉi tiu verko estas unu el la plej valoraj trezoroj de nia ĉiam kreskanta literaturo. *H. B.*

Bilans. Cent années d'économie mondiale. (1931) Aŭtoro: Lucien Laurat. Form.: 14×22 cm. 250 pĝ. Prezo: 20 fr. fr. Editions du Carrefour, Paris.

Chev. Le Clément de St-Marcq. Histoire Générale des Religions. Formato: 12×19 cm. 188 pĝ. Prezo 7 fr. fr. Editions du 'Sincériste', Waltwilder par Bilsen (Belg.).

Valentin Bresle. Le Charme Poétique. Essai sur la Sensualité créatrice. Formato: 12×19 cm. 108 pĝ. Prezo: 12 fr. fr. Editions Mercure de Flandre, Lille.

Plendo

K-do R. de Man (17 146), Amsterdam, plendas pri J. Kopeckij en Prešov (Ĉeĥosl.), kiu anoncis pri PM-interŝanĝo en n-oj 327 k 355 de "S-ulo", ke li sendinte al li en junio 100 PM ricevis nek rekompencon nek respondon al skribaĵo.

Korekto. — En n-o 355, pĝ. 342, dua kolono, lasta alineo, enŝteliĝis grava preseraro. La unuan vorton de l' alineo bonv. legi "Dume" (anst. Sume).

NOVE ELIRONTA BENSONA VERKO METODO, KRESTOMATIO, VORTARO,

500 paĝoj, formato 18X26 cm. 10145 bildoj, 40 lingvoj

La unua k sola universala, kompleta, rekta metodo, kiu iam ajn aperis en iu ajn lando aŭ lingvo. La verko konsistas el tri partoj, lukse binditaj en unu grandioza, grandformata librego.

La unua parto prezentas la jam bone konatan rektan bildmetodon "Universala Esperantistigilo", relaborita k plibonigita per multaj novaj bildoj, legekzercoj por komencantoj k la prononcado de la esperanta alfabeto en multaj diversaj lingvoj. La amplekso de tiu ĉi parto estas nur unu dekono de la volumo.

La dua parto prezentas ampleksan krestomation, kiu enhavas pli ol 100,000 vortojn de la plej bonaj elektitaj rakontoj, fabeloj, humoraĵoj, versaĵoj k. c. La materialo por ĉi tiu parto estis ĉerpita el la gazetoj — "Esperanto", "Heroldo de Esperanto" "Sennaciulo", "La Lernanto", "Verda Stelo", "Esperanto-Junularo", "Literatura Mondo", k preskaŭ la tuta enhavo (rakontoj k legaĵoj) de la gazeto "Lingvo Internacia" de la tuta jaro 1896.

La tria k plej grava parto, kies enhavo prezentas ses dekonojn de la librego, estas PLENA UNIVERSALA VORTARO. La sola vere universala vortaro, kiu iam ajn aperis, ĉar la vortoj estas difinitaj per bildoj komprenataj en ĉiu lando, de ĉiu nacio, k de ĉiu aĝo. Ĉi tiu parto de la volumo konsistas el pli ol 300 kvarkolonaj paĝoj k enhavas pli ol 8000 speciale desegnitajn klarigajn bildojn.

Jen do vortaro, kiu ekinteresos la leganton, kvazaŭ li legus interesan romanon. Jen vortaro, kiu servos, ne nur, por trovi la difinojn de esperantaj vortoj, sed ankaŭ por amuziĝo dum libera tempo. Foliumante la paĝojn, vi trovas bildojn interesajn, instruajn, komikajn, problemajn, humorajn, enigmajn, enspirajn, surprizajn k c., k. c. La bildoj elvokas jen ridon, jen pripenson, jen divenon, jen miron, jen... Sed lasu min doni al vi kelkajn detalojn. Mi diras "kelkajn", ĉar priparoli ĉiujn estas neeble en ĉi tiu spaco.

La vortaro enhavas ne nur la kvar mil radikojn aprobitajn de la Lingvo-komitato, sed ankaŭ ĉ. 1500 aliajn sciencajn k teknikajn vortojn. Krom la bildklarigoj, la plejmulto de la radikoj estas ankaŭ difinita per esperantaj klarigoj k esperantaj frazoj. Al la pli ol 5500 radikoj estas aldonitaj miloj da aliaj pretaj vortoj klarigitaj per bildoj. Jen ekzemploj: — sub la radiko "ŜRAŬBO" troviĝas 9 bildoj — nome — Ŝraŭbo, Ŝraŭbingo, Ŝraŭbnajlo, Ŝraŭbrelo, Ŝraŭbturnilo, Ŝraŭbmezurilo, Ŝraŭbigilaro, Ŝraŭbborilo, Universala Ŝraŭbturnilo. Sub la radiko "MANO" troviĝas 7 bildoj — Mano, Maneto, Manumo, Manplato, Mandorso, Manpremi, Enmanigi. Sub la radiko "MANĜI" troviĝas 7 bildoj — Manĝi, Manĝas, Manĝajo, Manĝejo, Manĝemulo, Manĝotablo, k. c., k. c.

Sed jen la plej grava. El la tutaĵo de la esperantaj radikoj mi elektis 1070 radikojn, kiuj estas la plej ofte uzataj dum ĉiutaga vivo k klarigis ilin per 40 lingvoj. T. e. ĉiu el la elektitaj 1070 radikoj estas difinita krom per la klarigaj bildoj, ankaŭ en 40 diversaj lingvoj. Ĉiu lingvo estas markita per numero. Ekzemple: — la Germana lingvo havas ĉiam la numeron 9, la Rusa 16, la Estona 26, la Japana 40, k. c. La numeroj ebligas la tujan trovon de la nacia difino de la esperanta radiko. Jen estas la 40 lingvoj: — Angla, Franca, Hispana, Itala, Portugala, Latina, Kataluna, Rumana, Germana, Holanda, Dana, Norvega, Sveda, Juda, Pola, Rusa, Bulgara, Serba, Rutena, Bohema, Slovaka, Slovena, Kroata, Hungara, Albana, Estona, Fina, Kimra, Latva, Litova, Islanda, Flandra, Romanca, Turka, Malaja, Greka, Persa, Araba, Ĉina, Japana. La prepozicioj, adverboj, prefiksoj, sufiksoj k multaj aliaj vortoj estas krom tio klarigitaj per multaj esperantaj frazoj ĉerpitaj el la "Fundamento". Ekzemple — la prepozicio "EN" havas 28 frazojn, la adverbo "PLI" havas 15 frazojn, la prefikso "MAL" havas 20 frazojn, la sufikso "IG" havas 25 frazojn, k. c., k. c.

Al la radikoj esprimantaj sciencojn, artojn k. c. estas aldonitaj bildoj de famuloj. Ekzemple: — sub la radiko "ĤEMIO" troviĝas la bildoj de la ĥemiistoj Lavoisier, Dalton, Davy, Berthelot, Guy Lusack, Berthollet. Sub la radiko "FILOZOFO" troviĝas la bildoj de la filozofoj Aristotelo, Sokrates, Plato, Spinoza, Schopenhauer, Kant. Sub "KOMPONI" la bildoj de komponistoj Wagner, Dvorack, Mendelson, Gluck. Sub "ESPLORI" la bildoj de esploristoj Kolumbus, Cabot, Magelan, Andree, Byrd k. c., k. c., sume ĉ. 300 bildoj de historiaj famuloj en diversaj fakoj de scienco, arto, industrio, religio, politiko, k. c., k. c.

Vi ankaŭ trovos multajn bildojn el la mitologio k multegon da varispecaj bildoj el la sciencoj, artoj, metioj k industrioj, tro multe por mencii en ĉi tiu spaco.

La formato de la originalaj paĝoj estas multe pli larĝa ol la paĝoj de la presota libro, k nur dank' al tio mi povas enmeti tiom da materialo en nur kvincent paĝoj.

Laŭ la opinio de kelkaj personoj, kiuj vidis la originalajn paĝojn, la prezo de la verko estu minimume 25 dolaroj, ĉar la preparo de tiuj forprenis ne nur multajn milojn da dolaroj, sed ankaŭ jarojn de tre malfacila laboro. Tamen mi decidis, ke la verko kostu ne pli ol kvin dolarojn, eble eĉ kvar. Tio tute dependas de la estontaj elspezoj por fari la kliŝojn, la presadon k bindadon de la verko.

Kiel ajn, mi nun anoncas favoran prezon de tri usonaj dolaroj al ĉiuj, kiuj sendos la monon antaŭ ol la verko estas presita. Kaj mi promesas resendi unu dolaron en okazo, se mi decidos, ke la prezo de la verko estu nur tri dolaroj.

Ĉar la laboro forprenas mian tutan tempon, k mi en nenia maniero povas ŝpari tempon por respondi demandojn, mi estas devigita peti la mendantojn k interesulojn, ke ili ne skribu longajn leterojn. Nur sendu poŝtmandaton por tri dolaroj kune kun via adreso skribita per presliteroj k tio sufiĉas. Mi sciigos la ricevon de la mendo per poŝtkarto. La verko estos tute finita antaŭ la fino de la jaro 1931. La progreso estos anoncita de tempo al tempo.

Mi ankaŭ petas la redakciojn de esperantaj gazetoj (escepte tiuj jam menciitaj), ke ili elektu bonajn varispecajn legaĵojn presitajn en iliaj gazetoj, k sendi tiujn al mi, por ke mi povu pligrandigi la krestomatian parton de la verko. La nomo de la verkisto same kiel la nomo de la gazeto aperos sub ĉiu legaĵo. Por la sama celo mi ankaŭ akceptos originalajn aŭ tradukitajn legaĵojn de verkistoj, sed en tiu okazo la manuskriptoj devas esti maŝinskribitaj. La nomoj de la verkistoj aŭ tradukintoj aperos sub ĉiu legaĵo.

Ankoraŭ unu fojon mi petas, *ne skribu leterojn kun demandoj, ĉar mi ne havas tempon por respondi.*

BENSON SCHOOL OF ESPERANTO,
719 HIGH STREET,
NEWARK, NEW JERSEY, USONO.

MEMORNOTO ◆

Priesper. artik. k notojn enhavis:

De Belgische Tram, Bruselo, 15. 6., 15. 7. (kurso) en la flandra k francl. eldono; *Signalen*, Stokh., 16. 7., 23. 7.; *L'Unité Ouvrière*, Paris, 15. 7., *L'Effort*, Lyon, 11. 7.; *L'Eclaireur de l'Ain*, Oyonnax, 19. 7.; *Der Deutsche Eisenbahner*, Berlin, 19. 7.; *La Vie Universelle*, Lyon, junio; *Neue Zeitung*, München, 12. 7.

Peresper. materialon enpresis:

Neue Zeitung, München, 3. 6., 2. 7., 4. 7., 6. 7., 10. 7., 11. 7.

NIA POŜTO ◆

J. G., tranĉilforĝisto, N. — Antaŭ ol fari versojn, necesas, ke vi finstudu la lingvon. Legu esp. librojn! *Red.*

KORESPONDADO ◆

Unu enpreso, simpla trilinia anonceto kostas 0,80 mk. g., ĉiu plia linio 0,50 mk. g. — Grandaj anoncoj kun kadro: po kv. cm. kostas 0,20 mk. g.

ĈEĤOSLOVAKIO

K-do J. Ŝturc, of. *Poruba u Orlové, 306,* Slezsko, korespondas kĉl. Certe resp.

K-do F. Lachnit, *Svinov,* kun sovetianoj per longaj L, pri socialista konstruado. Resp. garantiata.

FINLANDO

K-do Wäinö Leander (SAT-ano 16988), loĝas nun: Pohjolankatu 16, r. I., *Tampere.* Koresp. kĉl.

FRANCIO

— Junulo interŝ. PM esp-istaj el ĉl. Adr.: Raymondo Guilbault, 6 rue Laplace, Indre et Loire, *Tours.*

K-do Batteux Roger, 12 rue d'Harbes, *Sains-Richaumont* (Aisne), sendas il. ĵurn. kontraŭ bon. PM, ne tro komunajn, kĉl, precipe kun Sovetio.

HUNGARIO

K-do Kolomano Kopcsandi (19 j., presisto), Görög-str. 74, *Szombathely,* kĉl. Gek-doj, L, PI.

K-do Francisko Koeanyi, Rumi-str. 14, *Szomnathely,* serĉas koresp-antinon, precipe el Sovetio.

NEDERLANDO

2 K-doj dez. koresp-adon, L, PI. Skribu al: K-do Jakob Koomen, *Assendelft 401.*

ENHAVO

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)